НИК. ЙОНКОВЪ

МОТОРНИ ПѢСНИ

НИКОЛА ЙОНКОВЪ

МОТОРНИ ПѢСНИ

СТИХОВЕ

СОФИЯ
1 9 4 0

ПЂСНИ ЗА ЧОВЂКА

Корицата е отъ БОРИСЪ АНГЕЛУШЕВЪ

ВѢРА

Ето — азъ дишамъ,
работя,
живѣя
и сихове пиша
(тъй както умѣя).
Съ живота подъ вежди се
гледаме строго
и боря се съ него
до колкото мога.

Съ живота сме въ разпра,
но ти не разбирай,
че мразя живота.
Напротивъ, напротивъ! —
Дори да умирамъ
живота съсъ грубитѣ
лапи чилични
азъ пакъ ще обичамъ!
Азъ пакъ ще обичамъ!

Да кажемъ, сега ми окачатъ
вжжето:
и питатъ:
„Какъ, искашъ ли часъ да живѣешъ?“

Веднага ще крѣсна:
„Свалете!
Свалете!
По-скоро свалете
вѫжето, злодеи!“

За него — Живота —
направилъ бихъ всичко. —
Летѣлъ бихъ
съсъ пробна машина въ небето,
бихъ влѣзналъ въвъ взривна
ракета, самичъкъ,
бихъ търсилъ
въ простора
далечна
планета.

Но все пакъ ще чувствамъ
приятния гъделъ,
да гледамъ какъ
горе
небето синѣе.
Все пакъ ще чувствамъ
приятния гъделъ,
че още живѣя,
че още ще бѫда.

Но ето, да кажемъ,
вий вземете, колко? —
пшеничено зърно
отъ моята вѣра,
бихъ ревналъ тогава,
бихъ ревналъ отъ болка,
като ранена
въ сърдцето пантера.

Какво ще остане
отъ мене тогава? —
мигъ следъ грабежа
ще бѫда разнищенъ.
И още по-ясно
и още по право —
мигъ следъ грабежа
ще бѫда азъ нищо.

Може би искате
да я сразите
моята вѣра
въвъ днитѣ честити,
моята вѣра,
че утре ще бѫде
живота по-хубавъ,
живота по-мѫдъръ?

А какъ ще щурмувате, моля?
Съ куршуми?
Не! Неумѣстно!
Ресто! — Не струва! —

Тя е бронирана
здраво въ гърдитѣ
и бронебойни патрони
за нея
нѣма открити!
нѣма открити!

ПРОЛѢТЬ ВЪ ЗАВОДА

Тя искаше да влѣзе съ първа смѣна
ала моторътъ изруга
сърдито:
„Не може тъй,
азъ тукъ съмъ отговоренъ,
безъ марка где?
Вижъ, портиера питай!“

Но тя бѣ нѣкакъ страшно упорита
и не попита портиера.
Влѣзе.
Отвори нѣкакъвъ прозорецъ горе
и скрито на мотора
се изплези.

И изведнажъ запѣ една машина.
Но хората
работѣха несржчно.
Разбралъ, коя е скритата причина,
моторътъ каза:
„Азъ ще я отлжча“.
— Ще я отлжчишъ ли? — запита съсъ надсмѣшка
една добра, чугунена бъркачка,
— опитай се бъбрива въртележка,
— та ние съ нея ще направимъ стачка.

Моторътъ млъкна. Вѣтърътъ донесе
отъ нейде
топълъ лъхъ на черноземъ,
единъ напѣвъ — широкъ и веселъ —
и стжпки
на попукани
нозе.

Онѣзъ, които нѣкога сж
порили
земята, пърхаха като коне.
А другитѣ, прозорцитѣ разтворили,
сияеха предъ
синьото
небе.

Отъ пап-машината изпсува
нѣкой грубо.
Едно момиче весело запѣ.
Единъ младежъ го стрѣлна
съ погледъ влюбенъ
и то поруменѣ.

Тогава влѣзе портиерътъ тихо
и каза:
„Кой се контрабадно вмъкна?“
Ала разбра, виновно се усмихна,
почеса се,
подсвирна,
после млъкна.

ЗАВОДЪ

Заводъ. Надъ него облаци отъ димъ.
Народътъ простъ,
животътъ тежъкъ, скученъ. —
Животътъ безъ маска и безъ гримъ,
озѫбено, свирепо куче.

И трѣбва да се боришъ неуморно,
и трѣбва да си страшно упоритъ,
за да изтръгнешъ отъ зѫбитѣ,
на туй настръхнало,
вбѣсено псе,
парченце хлѣбъ.

Въвъ залитѣ плющятъ каиши,
трансмисии скриптятъ
отъ всѣки кѫтъ.
И става толкозъ душно,
че да дишашъ
не би могълъ спокойно,
съ пълна гръдь.

А не далече пролѣтниятъ вѣтъръ
люлѣе ниви, слънцето блести . . .
Дърветата опиратъ
въвъ небето,
а сѣнкитѣ —
въ заводнитѣ стени.

Но какъ е чуждо
и не е нужно тука,
съвсемъ забравено
това поле!
Една ржка изхвърли на боклука
идилиитѣ съ синьото небе.
Защото мигъ на нѣкаква заблуда,
защото мигъ съ размекнато сърдце,
би значело напраздно да загубишъ
работнитѣ си
жилави
ржце.

И въ този шумъ
и грѣсъкъ на машини
ще трѣбва напременно да крещишъ,
да могатъ думитѣ
разбрано да преминатъ
пространството което ги дѣли.

И азъ крещѣхъ години —
цѣла вѣчность...
Долавяхъ, че и другитѣ крѣщятъ —
машинитѣ,
завода
и човѣка
отъ най-затуления
тъменъ кжтъ.

И този крѣсъкъ стана сплавь,
съ която
бронирахме живота си така,
че сложишъ ли му
пржтъ въвъ колелата —
ще счупишъ своята ржка...

И ти, заводъ, се мжчишъ
пакъ отъ горе
да трупашъ димъ и сажди
пластъ следъ пластъ.
Напраздно! Ти ни учи да се боримъ —
ще снememъ ние
слънцето при насъ.

Заводъ, притисналъ съ мжка
толкозъ хора
съ оса́ждени на черенъ трудъ
лица,
едно сърде въвъ тебе неуморно
пулсира съ хиляди сърдца.

СПОМЕНЪ

Азъ имахъ другарь,
добъръ другарь,
но... кашляше лошо.
Той бѣше огнярь —
пренасяше съ коша кюмуръ,
изхвърляше згурь
дванадесеть часа на нощь.

Азъ помня очитѣ
на този огнярь.
Какъ жадно поглъщаха тѣзи очи
всички лжчи,
които случайно,
презъ сажди макаръ
се вмъкваха рѣдко
въвъ нашата клетка.

Какъ бързо се раждаше
трескава жажда
на пролѣть,
когато шумятъ
листата на двора,
въ простора
когато
се стрѣлкаше ято отъ птици..

Азъ чувствахъ
какъ тѣзи зеници се молятъ,
какъ страдатъ,
какъ тягостно страдатъ!
Тѣ искаха толкова малка пощада—
до пролѣть,
до другата пролѣть...

Тя—пролѣтьта
дойде прекрасна:
съсъ слънце,
съ топълъ лъхъ
и рози.
Далеченъ,
теменуженъ дъхъ
се носѣше въ небето ясно.
Но вжтре бѣше мракъ
и какъ тежеше
легналата проза...

И тъй,
у насъ живота се обърка.—
Моторътъ не работѣше добре.
Започна подозрително да хърка
и... спрѣ.
Не знамъ защо,
но може би
защото другиятъ умрѣ.
А може би не е така.
А може би, въвъ своя гладъ,
моторътъ чакаше ржка
да хвърли въ огнения адъ .
на време вжглищния пластъ.
Да, може би.
Не зная азъ.

Но менъ се струваше, че той
въ заекващия си брътвежъ,
ме питаше съ болезненъ вой:
„Кждѣ е другиятъ младежъ“?

Той — другиятъ, умрѣ.
А ето —
отвънъ е пролѣть.
Надалече
се стрѣлкатъ птици по небето.
Но той не ще ги види вече.

А бѣ такъвъ другарь...
Добъръ другарь!...
Но кашляше лошо.
Единъ огнярь.
Пренасяше съ коша кюмуръ,
изхвърляше згурь
дванадесеть часа на нощь.

РОМАНТИКА

Азъ искамъ да напиша
днесъ
поема,
въ която да диша
на новото време
стихътъ.
Да тръпнатъ въвъ нея
крилата
на гордия
демонъ,
обходилъ отъ полюсъ до полюсъ
свѣтътъ.

Защо е този хленчъ?
Защо въздишатъ хората
по нѣкаква романтика
изстинала?
Романтиката е сега въ моторитѣ,
които пѣятъ
по небето синьо.

И не разбрали тази пѣсень горда,
напраздно
мръщите
чела.

Тя носи вѣчната
човѣшка бодрость
на якитѣ
стоманени
крила.
Азъ виждамъ въ бѫдещето тѣзи
орляци
да пръскатъ
дъждъ
отъ семена.
И въ пѣснитѣ имъ
рукнали
отъ горе,
да блика
трудъ
и свобода.

Азъ виждамъ какъ
прелитатъ
надъ моретата,
високо надъ екваторния пекъ,
прелитатъ надъ зеленитѣ полета
и надъ арктическия снѣгъ.

Това е новата романтика,
която
се ражда
и добива своя плъть.
И въплотена въ самолетно
ято,
обхожда днесъ
отъ край
до
край
свѣта.

ДВУБОЙ

Ние сплетохме здраво ржце,
съ тебе се счепкахме здраво.
Кръвь капе отъ мойто сърдце,
грохналъ си ти. Тогава? —
Единъ ще бжде поваленъ,
единъ ще бжде победенъ —
и победениятъ си ти.

Не вѣрвашъ ли? Не те е страхъ?
Но азъ пресмѣтнахъ всѣки ходъ,
последниятъ куражъ събрахъ
и ти ще бждешъ победенъ
разкапанъ озлобенъ животъ.

Не почваме сега, нали?
Двубоятъ ни е твърде старъ.
Двубоятъ ни се води съ жарь
отъ дълги дни.
Отъ дълги дни сме вплели здраво
ржцетѣ си единъ въвъ другъ.
И никога не ще забравя
жестокия ти, грубъ юмрукъ.

Във̀ъ мината избухна газъ.
И вѫглищния пластъ
затрупа
петнадесеть човѣка доле.
Затрупа
вѫглищния
пластъ
петнадесеть
човѣшки
трупа.
Единъ отъ тѣхъ
бѣхъ
азъ.

Предъ прага на единъ бордей
дими
изпуснатъ
пистолетъ.
Трупътъ полека леденѣй. . .
И нито викъ,
и нито шумъ —
единъ куршумъ
и после — сметь.
И колко леко. . .
И безъ бой,
безъ поривъ за животъ,
безъ гласъ.
Ти спомняшъ ли си
кой бѣ той?
Това
бѣхъ
азъ.
На мокрия паважъ
лежи
човѣкъ застрѣлянъ изъ засада.

Нсбето, заредено съ взривъ,
ще падне съ трѣсъкъ
на площада.
Човѣкътъ, който тамъ
лежи
въвъ локва кръвь,
е моятъ братъ
и въ стъкленитѣ му очи
омраза и любовь
горятъ.

Извергътъ,
мерзкиятъ
стрелецъ,
закри следитѣ си
завчасъ.
Ти спомняшъ ли си тозъ подлецъ?
Това бѣхъ
азъ.

Но помнишъ ли, едно дете умрѣ
въ Парижъ на барикада.
Едно деге
въвъ бой умрѣ
съсъ кървавата
ретроградность.
Въвъ жилитѣ полека-лека
кръвьта изстива,
като щикъ.
Ала една усмивка лека
по устнитѣ се плъзва въ мигъ.
И после устнитѣ синѣятъ
ала въ очитѣ
жарь гори,

ала очитѣ сѣкашъ пѣятъ:
„Libertée cheri“.

Единъ гаменъ е
простреленъ.
Лежи скованъ въвъ смъртенъ мразъ.
Ти спомняшъ ли си
тозъ гаменъ?
Това бѣхъ азъ!

Но помнишъ ли,
единъ моторъ
прониза
съ смѣхъ
и оптимизъмъ
мъглитѣ,
гдѣто птица даже
не слиза
въ влажния
просторъ;
единъ моторъ съ крила, които
разсичатъ
ледната завеса,
измѣнятъ земната орбита
и съ взрива на бензинни пари
разчистватъ пжтя къмъ прогреса.

Моторътъ, който пѣе горе
е трудъ на моитѣ ржце.
А тази пѣсень на мотора
е кръвь отъ моето сърце.

Човѣкьтъ, чийто погледъ вѣренъ
е вперенъ въ
нервния компасъ,

човѣкътъ, който
влѣзе въ бой
съ мъглитѣ,
съ северния мразъ,
ти спомняшъ ли си кой
бѣ той?
Това бѣхъ
азъ.

А азъ съмъ тукъ
и тамъ.
Навредъ.
Единъ работникъ отъ Тексасъ,
хамалинъ отъ Алжиръ,
поетъ. . .
Навредъ съмъ азъ!

Какъ мислишъ,
ще ли победишъ?
навъсенъ, мръсенъ,
зълъ животъ.
И азъ
горя
и ти горишъ
и двамата се
кѫпемъ въ поть.
Но ти изчерпвашъ свойтѣ сили,
слабѣешъ ти,
отпадашъ ти.
Затуй така жестоко жилишъ,
въ предсмъртенъ ужасъ
може би. . .

Тогазъ,
на твойто мѣсто,
дружно
ще изградимъ, съсъ много поть,
единъ животъ
желанъ
и нуженъ
и то
какъвъ животъ!

ПИСМО

Ти помнишъ ли
морето и машинитѣ,
и трюмоветѣ пълни
съ лепкавъ мракъ?
И онзи дивъ копнежъ
по Филипинитѣ,
по едритѣ звезди
надъ Фамагуста?
Ти помнишъ ли поне единъ морякъ
не хвърлилъ жаденъ взоръ далече,
тамъ дето въ гаснещата вечерь
дъхътъ на тропиката се чувства?
Ти помнишъ ли, какъ въ насъ
полека-лека
изстиваха последнитѣ надежди
и вѣрата
въ доброто
и въ човѣка,
въ романтиката,
въ празнитѣ
копнежи?

Ти помнишъ ли, какъ
нѣкакъ много бързо
ни хванаха въ капана на живота?
Опомнихме се.
Късно.
Бѣхме вързани жестоко.
Като нѣкакви животни, въвъ клетка,
свѣткаха
очитѣ жадно
и търсѣха
и молѣха пощада.
А бѣхме млади,
бѣхме толкозъ млади!...
И после... после
нѣкаква умраза
се впиваше дълбоко въ сърдцата.
Като гангрена,
не, като проказа
тя растнѣше,
разкапваше душата,
тя сплиташе жестокитѣ си мрежи
на пустота
и мрачна безнадеждность,
тя пъплѣше въ кръвьта,
тя виеше съ закана,
а бѣше рано, бѣше много рано...
А тамъ —
високо въвъ небето,
чудно
трептѣха пакъ на чайкитѣ крилата.
Небето пакъ блестѣше,
като слюда,
простора пакъ бѣ
синь и необятенъ,
на хоризонта пакъ полека-лека

се губѣха платната
всѣка вечерь
и мачтитѣ изчезваха далеко,
но ние бѣхме ослѣпѣли вече.
За менъ това е минало—неважно,
но ний дѣлѣхме сламения одъръ
и тебе чувствамъ нужда да разкажа
какъ вѣрвамъ азъ и колко днесъ съмъ бодъръ.
Това е новото, което ме възспира
да не пробия
своя
слѣпоочникъ.
То злобата въ сърцето
трансформира
въ една борба,
която
днесъ
клокочи.
И то ще ни повърне Филипинитѣ
и едритѣ звезди
надъ Фамагуста,
и радостьта
помръкнала въ сърцето
и мъртвата ни обичь къмъ машинитѣ,
и синята безбрѣжность на морето,
кждето вѣтъра на тропика се чувства.

Сега е нощь.
Машината ритмично
припѣва
и навѣва топла вѣра.
Да знаешъ ти живота какъ обичамъ!
И колко мразя
празнитѣ
химери...

За менъ е ясно, както, че ще съмне —
съ главитѣ си ще счупимъ ледоветѣ.
И слънцето на хоризонта
тъменъ,
да, нащо
ярко
слънце
ще просвѣтне.
И нека като пеперуда, малка,
крилата ми
опърли най-подире.
Не ще проклинамъ,
нѣма да се вайкамъ,
защото все пакъ, знамъ,
ще се умира.
Но да умрешъ, когато
се отърсва
земята отъ
отровната си
плесенъ,
когато милионитѣ възкръсватъ,
това е пѣсень,
да, това е пѣсень!

ПѢСЕНЬ ЗА ЧОВѢКА

Ние споримe
двама съсъ дама
на тема:
„Човѣкътъ въвъ новото време“

А дамата сопната, знаете —
тропа, нервира се,
даже проплаква.
Залива ме съ кални потоци
отъ ропотъ
и градъ отъ словесна
атака.

— Почакайте, казвамъ, — почакайте,
нека. . .
но тя ме прекжсва сърдито:
„Ахъ, моля запрете,
азъ мразя човѣка.
Не струва той ваща защита“.

„Азъ четохъ какъ нѣкой
насѣкалъ съ секира,

насѣкалъ самъ братъ си, човѣка.
Измилъ се,
на черква отишелъ
подире
и после. . . му станало леко".

Смутено потръпна. И стана ми тежко
Но азъ
понакуцвамъ
въ теория
и рекохъ полека,
безъ злоба,
човѣшки,
да пробвамъ съсъ тази история. —

Тя, случката, станала въ
село Могила.
Бащата билъ скжталъ
пари.
Синътъ ги подушилъ,
вземалъ ги на сила
и после баща си затрилъ.

Но въ месецъ, или пъкъ
въвъ седмица само
властьта го открила и. . . сждъ.
Ала въвъ сждътъ не
потупватъ по рамото,
а го осжждатъ на смъртъ.

Отвели тогава злодея
злосторенъ,
затворили този субектъ.
Но въвъ затвора попадналъ на хора

и станалъ
ч о в ѣ к ъ.

Незная съ каква е
закваса заквасенъ,
незная и какъ е
замѣсенъ,
но своята участь
отъ книга по-ясна
му станала съ нѣкаква пѣсень.

И после разправялъ:
„Брей, какъ се объркахъ,
и ето ти тебе
бесило.
Не стига ти хлѣба,
залитнешъ
отъ мѫка
и стѫпишъ въ погрѣшность на гнило“.

„И чакашъ така като скотъ
въ скотобойна,
въртишъ се, въ очитѣ ти
ножа.

Ехъ, лошо,
ехъ, лошо
свѣтътъ е устроенъ!
А може, по-иначе може“ . . .

Тогава запѣвалъ той
своята пѣсень,
запѣвалъ я бавно и тихо.

Предъ него живота
изплаввалъ чудесенъ
и после
заспивалъ
усмихнатъ.

Но въ коридора
тихо говорятъ.
Сетне секунда покой.
Нѣкой полека вратата отворилъ. —
Хора. Задъ тѣхъ часовой.

Нѣкой отъ групата,
плахо и глухо,
казалъ му:
„Хайде, стани".
Гледали хората,
тжпо и кухо
сивитѣ, влажни стени.

Онзи въ леглото,
разбралъ, че живота
е свършенъ за него,
и въ мигъ
скочилъ, избърсалъ потьта отъ челото
и гледалъ съ дивъ погледъ
на бикъ.
Но лека — полека
човѣкътъ се сѣтилъ —
страхътъ е безъ полза,
ще мре.
И нѣкакъ въ душата му
станало свѣтло.

— Да тръгнемъ ли? — казалъ —
— Добре.
Той тръгналъ. Следъ него
тѣ тръгнали сѫщо
и чувствали нѣкакъвъ хладъ.
Войника си казалъ:
„Веднъжъ да се свърши...
Загазилъ си здравата, братъ“.

Въвъ коридора
тихо говорятъ.
Мракъ се въ жглитѣ таи.
Слѣзнали после на двора,
а горе
вече зората блести.

Човѣкътъ погледналъ зората въ
която
се кѫпѣла съ блѣсъкъ звезда
и мислѣлъ за своята
тежка
човѣшка,
жестока
безока
сѫдба.

„Тя — моята свърши. . .
Ще висна обесенъ.
Но белкимъ тя свършва
съ менъ? —
Живота ще дойде по-хубавъ
отъ пѣсень,
по-хубавъ отъ пролѣтенъ день.“

Споменалъ за пѣсень
и нѣщо се сѣтилъ.
Въ очитѣ му пламъкъ цъвтѣлъ.
Усмихналъ се топло, широко и
свѣтло,
отдръпналъ се, после запѣлъ.

Какъ мислите, може би
тука се крие
единъ истериченъ комплексъ?
Мислете тъй както си щете,
но вие
грѣшите, приятелко, днесъ. —

Човѣкътъ спокойно и дума
следъ дума
и твърдо редилъ пѣсеньта.
Онѣзи го гледали съ
погледъ безуменъ,
онѣзи го гледали съ страхъ.

Дори и затвора
трепералъ позорно,
и мрака ударилъ на бѣгъ.
Усмихнати чули звездитѣ отъ горе
и викнали:
„Браво, човѣкъ!“

Нататъкъ е ясно. Вжжето
изкустно
презъ шията, после
смъртьта.
Но тамъ, въ разкривенитѣ
въ синитѣ устни
напирала пакъ пѣсеньта.

И тука започва развръзката, значи.
Какъ мислишъ, читателю, ти? —
Тя, бедната дама, започна да плаче,
започна въвъ трансъ да крещи:

„Ужасно! Ужасно! — Разказвате
сѣкашъ
като че тамъ сте били!“ . .
Какъвъ ти тукъ ужасъ? —
той пѣлъ човѣка,
това е прекрасно, нали?

ПѢСНИ ЗА РОДИНАТА

РОДИНА

Надъ тебе Пиринъ
издига гранити
обвити въ сиви мъгли.
Орли надъ бедни села
размахватъ крила
и хала въ полята пищи.

А бѣха години,
когато невинно
люляха ме праздни мечти.
Животътъ бѣ ведъръ
и лесенъ,
животътъ бѣ щедъръ
и пѣсень бѣ ти.

Но ето —
преминахъ
презъ димъ,
презъ масло
и машини,
преминахъ презъ
гнетъ и тегло —
вредъ, кждето
се борятъ за хлѣбъ.

И нѣщо се счупи
въ мене.
Простенахъ отъ болка,
но бѣхъ безъ изходъ.
Погледнахъ надире
и плюхъ озлобено
и въ тебъ
и въ самия животъ.

Сега си ми близка,
по-близка отъ майка дори,
но днеска ме плиска
ненуждно пролѣтата кръвь,
на сънь ме души
площадния кървавъ двубой
на твои герои
платени съсъ чужди пари. . .
Тежи ми, Родино,
кошмарно жестоко тежи
димящата кръвь
и азъ ще те питамъ —
всичко това
за тебъ ли бѣ нуждно,
кажи?

Вредъ мракъ.
И въ мрака — тегло и робия.
Гладъ.
Остана стотици години назадъ.
А нейде живота пулсира,
израства
заводъ
следъ заводъ,
бръмчатъ пропелери. . .

А моятъ народъ
работи,
умира,
както въ дълбоката
бронзова ера.

Азъ пакъ те обичамъ
Родино на Гоце и Даме,
защото израстнахъ,
защото закрепнахъ въвъ Тебъ.
И нося въ сърдцето си младо
тревожното знаме
и вѣчния устремъ
на всички безъ покривъ и хлѣбъ.

ЗЕМЯ

Тази земя
по която тъпча сега,
тази земя,
която пролѣтенъ вѣтъръ пробужда,
тази земя — не е моя земя
тази земя,
простете, е чужда.

Сутринь тръгвамъ.
Фабричниятъ пжть
го задръства
съ рубашки
безброя.
Ние сме слети съ сърдцето,
съ умътъ,
но. . . земята не чувствамъ моя.
Надъ мойта земя,
на пролѣть
лжчитѣ
шуртятъ,
гърмятъ водопади
отъ слънце
надъ мойта
земя.

Ти чувствувашъ дълбоко
сърдцето на земната гръдь
и виждашъ какъ съ скокове
растнатъ безбройни цвѣтя.

Надъ мойта земя
въ небето
опира
Пиринъ.
И муритѣ въ буря
илинденски приказки пѣятъ,
надъ Охридъ лазура е
толкозъ просторенъ и синь,
а още надоле
е свѣтлия брѣгъ на Егея.

Спомнямъ си само.
И ето нахлува кръвьта
въ сърдцето, което
топи се отъ нѣкаква нѣжность. . .
Моя страна! Моя прекрасна страна! . . .
Поена съ кръвь
и разлюлѣна въ
мятежи.

ПѢСЕНЬ

Надъ горитѣ,
надъ Пирина,
вѣтъръ вие.
Ние тръгнахме
седмина
да се биемъ;
и задъ насъ
остана надалече
и Пиринъ
и звездната му вечерь.

Съ звѣрове
се криехме въ шумака
и така преминахме
оттатъкъ.
И познахме
сѣкашъ по тревитѣ
на бащитѣ
кървитѣ измити.
и познахме
сѣкашъ по листата
майкитѣ ни

где лежатъ въ земята.
И познахме
по пръстьта ръждива
първата ни обичь
где почива.

Тръгнахме седмина
да се биемъ.
Само трима
върнахме се ние.

ИМАМЪ СИ РОДИНА

Имамъ си родина и надъ нея
денемъ грѣе синьото небе.
Вечерь свѣтятъ звездни полюлеи
и гаси ги сутринь свѣтълъ день.

Но когато нощемъ се завръщамъ
на стрѣхитѣ тъмното поелъ,
чувствамъ, какъ до родната ми кжща
дебне врагъ, въ ржката съ парабелъ.

Учеше ме, майко, ти съсъ притчи
да обичамъ всички като тебъ.
Бихъ обичалъ, майко, бихъ обичалъ,
но ми трѣбва свобода и хлѣбъ.

ХАЙДУШКА

Вѣтъръ мѣта листи пожълтѣли,
до три лѣта не сме били въ кѫщи.
Булкитѣ се мислятъ овдовѣли —
гледатъ Пиринъ, пръститѣ си кършатъ.

Не додѣя ли ни пѫть въвъ тъмно,
скръбь за рожби ли не ни повѣя.
Да намѣришъ каменъ де осъмнешъ,
каменъ-зглаве, търне за постеля.

— Въ кѫщитѣ протекоха стрѣхитѣ
— буренъ нивитѣ души, войводо.
„Стреляй горе, стреляй къмъ звездитѣ!
Нека паднемъ честни и свободни".

ЕЛ-ТЕПСКА

На Ел-тепе дими мъгла.
Далече нѣкжде въвъ низкото
сж моитѣ села,
окжпани въвъ слънце, като въ приказка.

А доле плиснала водитѣ,
притиснати въ скали и клекъ,
като човѣкъ
приказва съ мене Глазне.

Разказва ми, че тамъ една жена
съсухрена отъ скрѫбь и отъ тревога
ме чака да се върна у дома
и още, още ме обича много.

Разказва ми, какъ съ погледъ замъгленъ
тя всѣки пжтникъ пита простодушно
дали ще се завърна нѣкой день.
И азъ мълча, мълча, мълча и слушамъ.

Отсреща боровия хълмъ
събаря облачни грамади.
Просвѣтва. После пада гръмъ.
И въ очитѣ блѣсва радость. . .

ПѢСНИ

ОГНЯРОИНТЕЛИГЕНТСКА

Сънно тракатъ
релситѣ въвъ мрака.
Отъ умора
ставитѣ болятъ.
Нѣкой би въздъхналъ:
„Не очаквамъ“. . .
Не! Очаквамъ!
Чака ме свѣтътъ.

Зная свойто мѣсто
въвъ живота
и напраздно
нѣма да се дамъ.
Честно ще умра като
работникъ,
честно ще умра
— — — — — — —

ЛЮБОВНА

Като бетоненъ блокъ надъ насъ
тежи барутната тревога.
Душитѣ ни ръмжатъ: — Война!
въ душитѣ кръвь, и смутъ и огънь.

Азъ виждамъ тоя смутъ дори
сега фабричнитѣ кумини,
на западъ залѣза или
въ небето тъй спокойно синьо.

И въ тѣзи дни, кажи ми ти,
когато ни притѣгатъ въ обржчъ,
въ сърдцето, грѣхъ ли е, кажи,
че пазя още кжтъ за обичь?

Кажи ми, грѣхъ ли е, че пакъ,
дори и въ тоя шумъ фабриченъ,
процепенъ съ зълъ картеченъ гракъ
си мисля: — Колко я обичамъ — . . .

Да, вѣрно, мъничкиятъ свѣтъ
на нашата любовь е тѣсенъ,
за туй съсъ погледъ впитъ напредъ
ти пиша толкозъ малка пѣсень.

ПѢСНИ ЗА ЕДНА СТРАНА

СЪНЬ

— Лорѝ, не спишъ ли?
Чувашъ ли Лорѝ?
„По-тихо! Скрий главата си! Отвънъ
на педя сѫ отъ насъ, не говори!
— Лорѝ, сънувахъ толкозъ хубавъ сънь! . . .

— Почакай. . . какъ започваше?. . . Така. . .
Войната свършена. . . Разбирашъ ме, нали?
И всичко е въвъ нашата ржка,
нали така, Лорѝ?

Работѣхъ пакъ въ завода. А пъкъ то
ужъ сѫщия заводъ, машини сѫщи,
но частитѣ имъ блѣснали — злато!
И ставитѣ имъ нѣкакъ по-могжщи.

Въ завода ти, Лорѝ, си надзиратель
и казвашъ: „Днеска искамъ триста болта!“
„Добре Лорѝ, отлично мой приятель!“
И двамата се смѣеме доволни.

А вънка тъй широкъ е небосвода! . . .
Блести небето, въздухътъ блѣсти!

И дишашъ, дишашъ толкова свободно!
И самъ не вѣрвашъ, че това си ти. —

Лорѝ погледна другия въ очитѣ,
(тѣ бѣха толкова детински днесъ)
усмихна се и каза ужъ сърдито:
„Какъвъ си ти мечтатель, Фернандесъ".

На изтокъ гаснѣха звездитѣ. Мрака
отстжпваше въвъ паника,
безъ строй.
Сигналъ за бой!
Започваше атака. . .

ПѢСЕНЬ НА ДРУГАРЯ

Ти не ще се върнешъ, Фернандесъ —
днесъ картеченъ огънь ви помете.
Въвъ полето вие като песъ
неуморно непокоренъ вѣтъръ.

Тржбенъ знакъ. И следъ сигнала пакъ
става тихо, непонятно тихо . . .
Въвъ окопа дрѣме синкавъ мракъ,
а въ гърдитѣ брули бѣсенъ вихъръ.

После нѣкой съ пръсти рий земята,
после кжсъ и истериченъ смѣхъ. . .
Нѣкой грабна ржчната граната
заотвинтва и отново спрѣ.

Следъ сигнала ти политна пръвъ.
Не далече, чу се лай картеченъ.
Олюля се. . . на челото кръвь. . .
Фернандесъ, не ще се върнешъ вече.

Ний превзехме стръмнината днесъ.
Врѣзахме се въ тѣхната верига.
Колко би се радвалъ, Фернандесъ,
само тъй. . . да можешъ да се вдигнешъ. . .

ПѢСЕНЬ НА ЖЕНАТА

Днесъ тревожния покой
дебне въ малката ни кѫща,
Стихна боя, мили мой,
ала ти се не завръщашъ.

А те молихъ, плакахъ азъ,
ти защо не ме послуша?
Тръгна. Въ стаята тогазъ
стана тихо и задушно.

Само моето сърдце
чувахъ какъ тревожно бие
и протегнала ржце
искахъ пакъ да те открия. . .

Азъ ревнувамъ, Фернандесъ,
мразя даже тази дума
„свобода", която днесъ
те увлѣче тъй безумно.

може би си правъ, нали?
може би си правъ, любимий,

ала мене ме боли
и тежи ми, и тежи ми

тая страшна пустота
легнала въвъ нашата стая.
Хлопна пѫтната врата. —
Нѣма да се върнешъ. Зная.

П И С М О

АДРЕСЪ:

Сеньора
Франческа Лаборе
ХУЕСКА.

Майко,
Фернандéсъ убитъ!
Фернандéсъ
заритъ въ земята!
Фернандéсъ
го нѣма днесъ!
Фернандéсъ
лежи въ полята
предъ стенитѣ
на Мадридъ.

Той бѣ толкова добъръ,
тѣ защо ми го убиха?
И следъ неговата смъртъ
боятъ имъ нима ще стихне?

Майко, само тебъ една
мойта скръбь да кажа мога.

Знаешъ какъ е презъ война,
колко сѫ сълзитѣ много.—

Взрешъ се въ нѣчии очи
и утеха въ тѣхъ подиришъ,
ала скръбь и тамъ горчива
и сълзи, сълзи напиратъ...

Може би е братъ умрѣлъ,
може би любимъ е падналъ,
може би единъ шрапнелъ
е отнелъ прекрасна младость.

Може би сега и тя,
като менъ напраздно чака,
ала влажната земя
го държи въ прегръдка яка...

Майко, ти не го кори,
че отиде да се бие.
Фернандéсъ бѣ правъ, дори
мисля, че грѣшиме ние.—

Само той отъ насъ прозрѣ
истина една въ живота—
по-добре е да умрешъ,
вмѣсто да живѣешъ скотски.

Хлѣбъ си имахме. Единъ
бѣ достатъченъ за двама.
Но за бѫдащия синъ
щѣше ли да стигне, мамо?

После има друго. То
нѣкакъ мѫчно се разбира.

Тръгватъ. Биятъ се. Защо?
Само хлѣбътъ ли ги сбира?

Днесъ погребваха стотѣ
дето ги зари блиндажа.
Азъ съ очитѣ си видѣхъ,
но не мога да разкажа

колко странно бѣ това,
колко чудно бѣ за мене,
какъ въвъ нова свѣтлина
бѣха хората огрѣни. —

Азъ видѣхъ, видѣхъ за мигъ
презъ дъскитѣ на ковчега,
презъ ковчежнитѣ дъски
тѣ ржцетѣ си протѣгатъ.

тѣ се сливатъ въ свойта смърть.
въвъ единъ човѣкъ се сливатъ
и въ очитѣ имъ горятъ
пламъци на смъртъ щастлива...

Изведнъжъ разбрахъ, че той
все пакъ трѣбваше да иде.
Милиятъ загина въ бой
и не ще го вече видя.

Майко, Фернандесъ убитъ!
Фернандесъ го нѣма, мамо!
Фернандесъ лежи заритъ!
Поплачи за младостьта му.

Но предъ стария мълчи. —
Тази скръбь ще го разнищи.

Скрито нѣйде поплачи
и не казвай нищо, нищо. . .

Ако нѣкакъ разбере,
ако нѣкакъ той усѣти,
ти кажи, че сме добре
и очакваме детето.

Ти кажи му: „Долоресъ
детски приказки се учи.
И те питатъ съ Фернандесъ
внукъ ли искашъ или внучка".

Друго да ти пиша, пакъ
скръбь ще бѫде, майко моя.
Съ поздравъ: твоя дъщеря
Долоресъ Мария Гойя.

СЪДЪРЖАНИЕ:

ПѢСНИ ЗА ЧОВѢКА Стр.

Вѣра 5
Пролѣть въ завода 8
Заводъ 10
Споменъ 13
Романтика 16
Двубой 18
Писмо 24
Пѣсень за човѣка 28

ПѢСНИ ЗА РОДИНАТА

Родина 37
Земя 40
Пѣсень 42
Имамъ си родина 44
Хайдушка 45
Ел-Тепска 46

ПѢСНИ

Огняроинтелигентска 49
Любовна 50

ПѢСНИ ЗА ЕДНА СТРАНА

Сънь 53
Пѣсень на другаря 55
Пѣсень на жената 56
Писмо 58

КНИГАТА МОТОРНИ ПѢСНИ, СТИХОТВОРЕНИЯ ОТЪ НИКОЛА ЙОНКОВЪ СЕ ОТПЕЧАТИ ПРЕЗЪ ХИЛЯДО ДЕВЕТСТОТИНЪ И ЧЕТИРЕДЕСЕТА ГОДИНА ОТЪ ПЕЧАТНИЦА АНДРЕЕВЪ & ИОТОВЪ ВЪ ХИЛЯДО И ПЕТСТОТИНЪ БРОЙКИ.

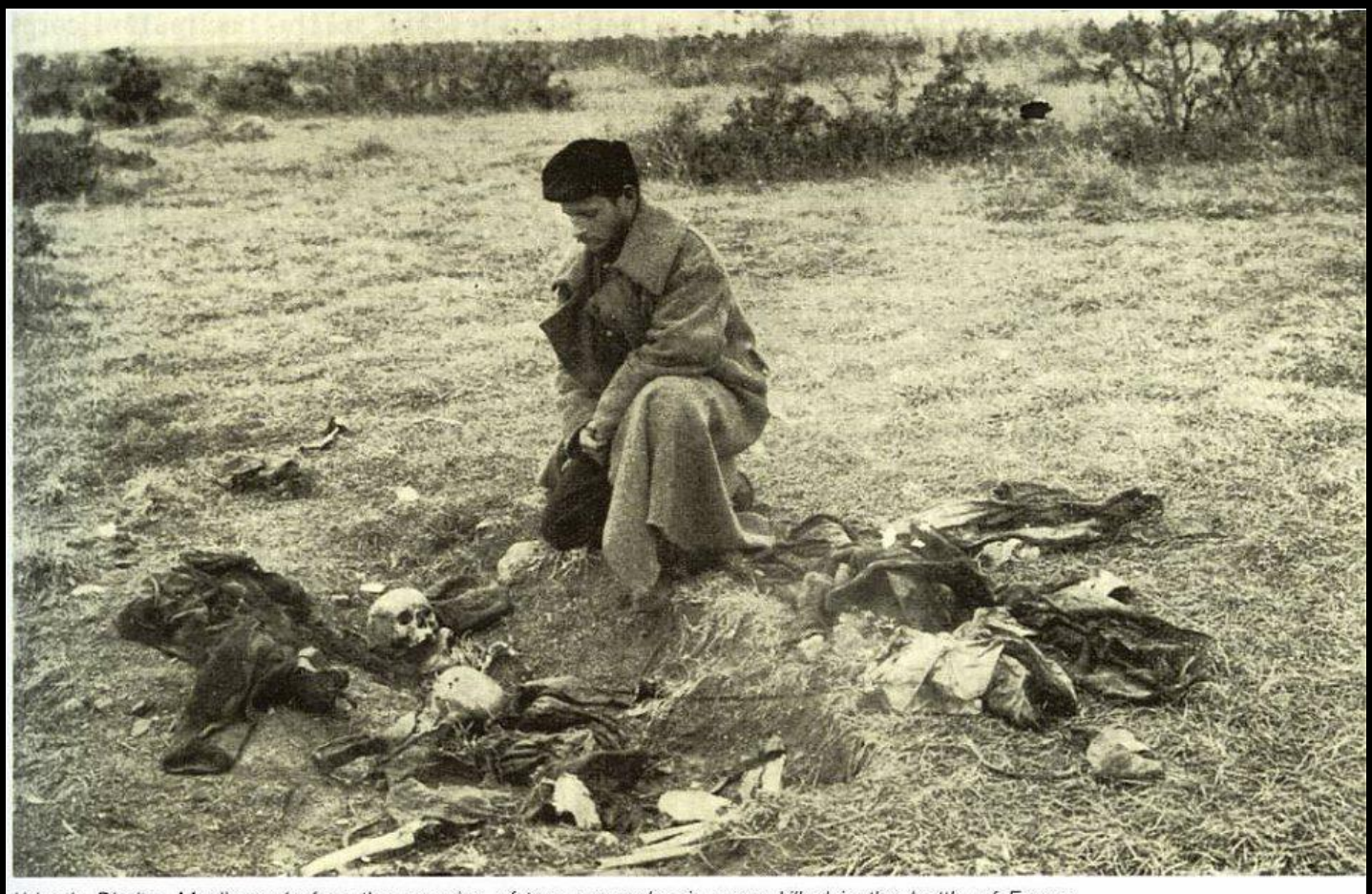
10·-

Още стотици книги на дейци родени в географска област Македония може да намерите на:

www.strumski.com

Библиотека „Струмски"
е създадена в памет на
загиналите за Родината.

Voivode Dimiter Madjarov before the remains of two comrades in arms killed in the battle of Ferres